

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічної та соціальної освіти
Кафедра педагогіки, психології та інклюзивної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ ІНОФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ

Ступінь доктора філософії

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

освітньо-наукова програма: Освітні, педагогічні науки

2022 – 2023 навчальний рік

Розробник: Рогальська-Яблонська І.П., професор кафедри дошкільної освіти,
доктор педагогічних наук, професор (Рогальська-Яблонська І.П.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки, психології та
інклюзивної освіти

Протокол № 13 від « 27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти

(в.о.Султанова Н.В.)

Анотації

Курс «Сучасна система наукової інформації» впроваджено у навчальний план підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня доктора філософії з метою ознайомлення аспірантів з сучасною системою накопичення та зберігання наукової інформації, сучасними системами ідентифікації науковця; проблематикою сфери управління інтелектуальною власністю та трансферу технологій; об'єктами права інтелектуальної власності; набуття загальних та професійних компетентностей, необхідних для пошуку об'єктів права власності у спеціалізованих базах даних та інформаційно-довідкових системах.

Ключові слова: система, наукова інформація, інтелектуальна власність, інформаційно-довідкові системи, технології.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 011 освітні / педагогічні науки	Варіативна
	Спеціальність Освітні, педагогічні науки	
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: творчий проект («Сутність і структура науково-дослідницької культури аспіранта як викладача закладу вищої освіти, сучасні умови її формування»)		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
Загальна кількість годин – 90		<i>Семестр</i>
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання – 2 аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: Доктора філософії	<i>Лекції</i>
		8 год.
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Практичні, семінарські</i>
		10 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		60 год.
		Вид контролю: залік

Мова викладання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 40 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (до 30/70%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: ознайомлення аспірантів із сучасною системою накопичення та зберігання наукової інформації, сучасними системами ідентифікації науковця; проблематикою сфери управління інтелектуальною власністю та трансферу технологій; об'єктами права інтелектуальної власності; набуття загальних та професійних компетентностей, необхідних для пошуку об'єктів права власності у спеціалізованих базах даних та інформаційно-довідкових системах.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомити аспірантів із сучасною системою накопичення та зберігання наукової інформації;
- забезпечити розуміння аспірантами сучасних систем ідентифікації науковця;
- ознайомити аспірантів із проблематикою сфери управління інтелектуальною власністю та трансферу технологій;
- забезпечити розуміння аспірантами об'єктів права інтелектуальної власності;
- сформувані загальні та професійні компетентності, необхідні для пошуку об'єктів права власності у спеціалізованих базах даних та інформаційно-довідкових системах.

Передумови для вивчення дисципліни: «Філософія науково-дослідної діяльності», «Освітня політика і дослідження педагогічних систем і процесів», «Педагогіка вищої школи». Навчальна дисципліна складається з 3 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття.

ПРН 2. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в Україні та за її межами.

ПРН 6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН 8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; брати участь, розробляти і управляти проектами в галузі освіти.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

II. Фахові:

ФК 1. Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.

ФК 3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполувати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти педагогічної освіти і науки та дотичні міждисциплінарні проекти.

ФК 6. Здатність проектувати та реалізовувати педагогічні моделі й інноваційні технології освіти з урахуванням значущих умов навчання і впроваджувати їх у навчальний процес.

ФК 10. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, функції і зміст науки.

Тема 2. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір.

Тема 3 Інформаційні технології у вирішенні задач професійної наукової діяльності.

Тема 4. Пошук інформації, вивчення наукової літератури.

Тема 5. Упровадження і обробка наукової інформації.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Організація науки.

Тема 1. Поняття, функції і зміст науки.

Тема 2. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір.

Кредит 2. Інформаційні технології та їх роль у науковій діяльності.

Тема 3 Інформаційні технології у вирішенні задач професійної наукової діяльності.

Тема 4. Пошук інформації, вивчення наукової літератури.

Кредит 3. Інформаційні технології для обробки та публікації результатів наукових досліджень.

Тема 5. Упровадження і обробка наукової інформації.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Організація науки.						
Тема 1. Поняття, функції і зміст науки	14	2	2			10
Тема 2. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір.	16	2	2			12
Усього:	30	4	4			22
Кредит 2. Інформаційні технології та їх роль у науковій діяльності.						
Тема 3. Інформаційні технології у вирішенні задач професійної наукової діяльності.	14		2			12
Тема 4. Пошук інформації, вивчення наукової літератури.	16	2	2			12
Усього:	30	2	4			24
Кредит 3. Інформаційні технології для обробки та публікації результатів наукових досліджень						
Тема 5. Упровадження і обробка наукової інформації.	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Усього годин:	90	8	10			60

4. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Організація науки		
1.	Тема 1. Поняття, функції і зміст науки	2
2.	Тема 2. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір.	2
Кредит 2. Інформаційні технології та їх роль у науковій діяльності.		
3.	Тема 3. Інформаційні технології у вирішенні задач професійної наукової діяльності	
4.	Тема 4. Пошук інформації, вивчення наукової літератури.	2
Кредит 3. Інформаційні технології для обробки та публікації результатів наукових досліджень		
5.	Тема 5. Упровадження і обробка наукової інформації.	2
	Разом:	8

5. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Організація науки		

1.	Тема 1. Поняття, функції і зміст науки	2
2.	Тема 2. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір.	2
Кредит 2. Інформаційні технології та їх роль у науковій діяльності.		
3.	Тема 3. Інформаційні технології у вирішенні задач професійної наукової діяльності	2
4.	Тема 4. Пошук інформації, вивчення наукової літератури.	2
Кредит 3. Інформаційні технології для обробки та публікації результатів наукових досліджень		
5.	Тема 5. Упровадження і обробка наукової інформації.	2
Разом:		10

6. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Організація науки		
1.	Тема 1. Поняття, функції і зміст науки	10
2.	Тема 2. Світова система наукової комунікації як інформаційний простір.	12
Кредит 2. Інформаційні технології та їх роль у науковій діяльності.		
3.	Тема 3. Інформаційні технології у вирішенні задач професійної наукової діяльності	12
4.	Тема 4. Пошук інформації, вивчення наукової літератури.	12
Кредит 3. Інформаційні технології для обробки та публікації результатів наукових досліджень		
5.	Тема 5. Упровадження і обробка наукової інформації.	26
Разом:		60

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка творчого проекту (для студентів ДФН).
Підготовка та захист контрольної роботи

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень знань, умінь, навичок викладацької діяльності, готовності до забезпечення викладання фахових дисциплін.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння матеріалом лекційних і практичних занять, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом з навчальної дисципліни.

Студенту виставляється дуже добре, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, але зробив невелику кількість помилок.

Студенту виставляється добре, якщо студент розкрив основні питання, але на додаткові повністю не відповів. Якість відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом. Ознайомлення з додатковими джерелами не систематизовано.

Студенту виставляється достатньо, якщо студент володіє тільки загальним понятійним апаратом, він в цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але при розкритті основних питань допускає суттєві помилки.

Студенту виставляється задовільно, якщо студент робить принципові помилки у відповідях, утрудняється дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не володіє основним понятійним апаратом.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	20	300 /100*
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30		

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,4. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та

додатковими джерелами, підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Про інформацію : Закон України № 2658-ХІІ від 02.10.1992 р. із змін. // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. 1992. № 48. Ст. 650. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Про науково-технічну інформацію : Закон України № 3322-ХІІ від 25.06.1993 р. // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. 1993. № 33. Ст. 345. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. К. 2003. 115 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень. К.: 2003. 136 с.
5. Ковальчук В.В. Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень. К.: 2004. 113 с.
6. Муравицька Г. Інформація як стратегічний ресурс організації науководослідного процесу. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*. 2015. Вип. 15.
7. Шейко В. М. Кушнаренко Н. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник – 4-е вид., вип. і доп. К.: Знання, 2004. 128 с.
8. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. С. 5–105.
9. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність».
10. Закон України «Про авторське право і суміжні права».
11. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».
12. Трансфер технологій та охорона інтелектуальної власності в наукових установах / Ю.М. Капіца, К.С. Шахбазян, Д.С. Махновський, Із. Хоменко / За ред. Ю.М. Капіци. К.: Центр інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України, 2015. 431 с.
14. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» у редакції закону № 5407-VI від 02.10.2012
15. Охорона прав інтелектуальної власності та трансфер технологій в наукових установах. Режим доступу : <http://ipr.nas.gov.ua/>
16. Питання охорони авторського права у наукових виданнях (методичні рекомендації). Ю.М. Капіца, К.С. Шахбазян, Д.С. Махновський, О.Г. Вакаренко, А.І. Радченко, З.А. Болкотун. Київ: Академперіодика, 2017. 110 с.
17. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»
18. Положення про використання об'єктів права інтелектуальної власності в НАН України, затверджене розпорядженням Президії НАН України від 16.01.08 № 15 «Про підрозділи з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності» (із змінами) (пп. 3, 4).
19. Український інститут прав інтелектуальної власності. Режим доступу : <http://www.uipv.org/ua/>
20. Горовий В. М. Критерії якості наукових досліджень у контексті забезпечення національних інтересів. *Вісник Національної академії наук України*. 2015. № 6. С. 74-80.

Допоміжна

1. Копанєва Е. А. Вебметрические показатели научной периодики Украины. *Научные и технические библиотеки*. 2013. № 5. С. 75-82.
2. Копанєва В. О. Питання розвитку бібліометрії та наукометрії в Україні. Місце і роль бібліотек у формуванні національного

- інформаційного простору: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 21-23 жовт. 2014 р.). К., 2014. С. 394-395.
3. Наукометричні бази та їх кількісні показники (Частина II. Фактори, що впливають на кількісні показники наукометричних баз) / Ю.Б. Чайковський, Ю.В. Сілкіна, О.Ю. Потоцька. *Вісн. НАН України*. 2013. № 9. С. 84-92.
4. Соловяненко Д. Політика індексації у наукометричних базах даних Web of Science та SciVerse Scopus. *Бібліотечний вісник*. 2012. №7.
5. Як правильно оформити список літератури до наукової роботи. Режим доступу: <http://www.library.ukma.edu.ua/?id=214>.
6. Аналіз літературних джерел і документів. Режим доступу: http://pidruchniki.com/1444072861412/pedagogika/analiz_literaturnih_dzherel_dokumentiv
7. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки: підручник. К.: Київський університет, 2008. 223 с.
8. Лесин В.М. Як працювати з книгою: метод. посіб. К.: Вища шк., 1998. 71 с.
9. Шарапов О. Д. Дербенцев В. Д., Семенов Д. Є. Системний аналіз: навч.-метод. Посіб. К.: КНЕУ, 2003. 154 с.
10. Цокур О.С. Щоденник з науково-дослідної практики. О., 2018. 20 с

12. Інформаційні ресурси

Нормативна база, наукові джерела, Інтернет-ресурс, науково-педагогічні бібліотеки (Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського, бібліотека університету тощо).

<https://scholar.google.com.ua>

<http://www.scopus.com>

<http://www.nbuviap.gov.ua/bpnu/>

<https://www.researchgate.net>

<https://scholar.google.com.ua>

<http://www.researcherid.com>

<http://orcid.org>

<http://www.ipri.kiev.ua/>

<http://www.nbu.gov.ua/>

<http://www.ukrbook.net/>

<http://www.library.ukma.edu.ua>

<http://sips.gov.ua/>